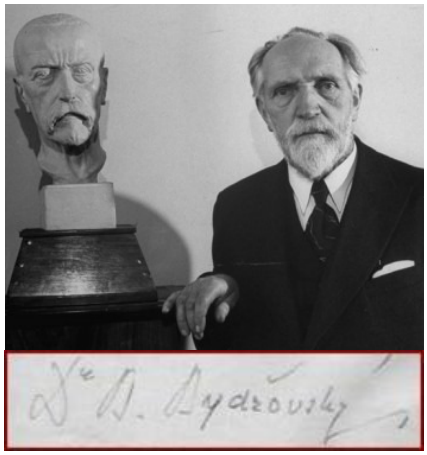
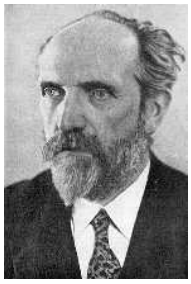
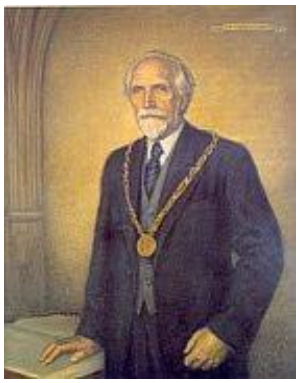
Bohumil Bydžovský – výchovne podnetný učiteľ matematiky

Škola si musí být vědoma toho, že výchova se neobejde bez jakéhosi třeba sebemírnějšího nátlaku. Je kus morálního násilí v tom, že musíme tvora od přírody primitivního, jako je dítě, v době několika let pozdvihnout ke kulturní úrovni, ke které se lidstvo probojovalo s obtížemi a oklikami po tisíciletí. Profesor **Bohumil Bydžovský** (14. 3. 1880 – 6. 5. 1969) bol uznávaným pedagógom medzi študentmi aj učiteľmi. Vo svojej vedeckej činnosti sa sústredil na algebru i algebrickú geometriu (teória nekonečných grúp, teória matíc, determinantov a teória konfigurácií). Napísal vysokoškolské aj stredoškolské učebnice. Venoval sa histórii geometrie. Veľkú pozornosť venoval problematike školskej reformy. *Pro všechny školy a v širším pojetí pro všechny instituce v demokracii platí, aby budoucí reforma školy byla, jak bych řekl, spojitá, aby se nedála za prudkých otřesu, nýbrž nenáhle a organicky. K tomu je nezbytně třeba, aby se reformního úsilí účastnili co nejvíce učitelé sami, aby konali hojně pedagogických pokusů a tak připravovali drobné kroky, jimiž by škola vytrvale kráčela ke svému zdokonalení.*

V postupnosti života

Vyštudoval akademické gymnázium (1890 – 1898) a matematiku s fyzikou na Filozofickej fakulte Karlo-Ferdinandovej univerzity v Prahe (1898 – 1902). Vyučoval na reálke v Kutnej Hore, Kladne i Prahe. V roku 1909 sa stal docentom matematiky na UK, prednášal aj na ČVUT. V rokoch 1921 – 1957 bol riadnym profesorom Prírodovedeckej fakulty UK v Prahe. V školskom roku 1930/31 bol dekanom a v roku 1946/47 rektorom univerzity. Jeho zásluhou bol aj dôstojný priebeh osláv 600 rokov Univerzity Karlovej (1948). Od roku 1952 bol akademikom ČSAV. Pracoval aj na ministerstve školstva a národnej osvety. V rokoch 1931 – 1932 a 1945 – 1956 bol predsedom *Jednoty československých matematikov a fyzikov*, v rokoch 1921 – 1934 bol šéfredaktorom *Časopisu pro pěstování matematiky a fysiky.*

Spomienky spolupútnikov

Jubilejný almanach MFF UK v Prahe pri príležitosti 50. výročia založenia fakulty obsahuje *Poslední rozhovor s profesorem Bohumilem Bydžovským* (rozhovor viedol roku 1968 Jaroslav Folta). Aj z neho vyplýva presvedčenie, že vyučovanie školskej matematiky nesmie zanedbávať pedagogicko-výchovnú zložku. *Pri stredoškolskej matematike je dôležitá psychologická – nie tá logická... Každý predmet má svoj výchovný obsah a ten je potrebné zdôrazniť... Matematika nie je predmet ako iné – potrebuje zvláštne zameranie myslenia.* Matematik, stredoškolský učiteľ aj vysokoškolský pedagóg Bohumil Bydžovský, človek nesmierne nadaný, rozvážny, bol presvedčený o tom, že aj *vysokoškolský profesor by mal prejsť učením na strednej škole.* Jeho odkazom sú aj slová: *Lidi místo toho, aby se vyvíjeli k lepšímu, tak si to stupňujou technikou. Ale mravně se nezlepšujou. Mravní stránka je to, co dělá člověka člověkem, a když se to nevyvíjí, dokonce, když to zřejmě upadá, tak možná už to je nějaký úpadek.*

Zo spomienok na prof. Bydžovského, uvedených v rôznych časopisoch, som vybral:

- *Z mých vysokoškolských učitelů přednášel B. Bydžovský – alespoň pro mne – nejlépe. Svými výjimečnými učitelskými schopnostmi byl pověstný, a přesto býval počet jeho posluchačů omezen… Byl uklidňující examinátor…* (Z. Nádeník)
- *Matematické vzdělávání u nás bezesporu ovlivnili minimálně dva význační matematici, akademici a profesoři Karlovy univerzity: Bohumil Bydžovský (1880 – 1969) a Eduard Čech (1893 – 1960)…* (F. Kuřina)
- *Viděl jsem především vřelý poměr akademika Bydžovského k jeho rodině, cítil jsem jeho skromnost, nikdy se nevyvyšoval nad své okolí a nikdy nebyl bez programu, stále pracoval…* (K. Havlíček)

Medaila nielen pre matematikov

Keď som si pripravoval publikáciu *Inšpiro-MAT* (výber myšlienok, výrokov i aforizmov pre učiteľov matematiky, ale nielen pre nich), potešil som sa z odkazu prof. Bydžovského: *Matematika učí ako možno žiadny iný predmet, hľadať pre každé tvrdenie dôvod a nedôverovať výrokom nepotvrdeným, a je preto dobrou školou kritikov. Matematika je učiteľkou presného a poctivého myslenia a vedie k triezvemu, ale pravdivému životu.*

Dušan Jedinák